

KIRKEMAGASIN

Rosenvængets Sogn

FRIHAVSKIRKEN OG LUTHERKIRKEN | SEPTEMBER - OKTOBER 2017 | 62. UDGAVE

Høstgudstjenester

HØJMESSE OG SPIREGUDSTJENESTE

**Reformationsgudstjeneste
den 31. oktober**

"FRA KUTTER TIL LUTHER"

**"Fadervor i perspektiv
– en orgelkoncert"**

ORGANIST MORTEN SCHOUSBOE

**Rosenvængets Sogn
og Reformationen**

2017-SERIE OM REFORMATIONEN

MENIGHEDSRÅDSFORMAND
MICHAEL THORMANN

Velkommen tilbage fra sommeren, hvad enten den har budt på rejser eller hjemlig hygge. Nu står en ny årstid for døren med masser af aktiviteter.

Sognets korskole med Marlene Lollike og Morten Schousboe er allerede i fuld gang og jeg vil nævne, at Østerbro Pigechor giver en koncert med den irske sangskriver Luka Bloom i Lutherkirken den 7. oktober.

Og den ene af sognets organister, Morten Schousboe, spiller ”Fadervor i perspektiv – en orgelkoncert” den 28. september.

Der er stor fokus på Reformationen bla. holder Steffen Støvring et spændende foredrag om manden, der uforfærdet modsagde verdens stærkeste magtinstanser – Martin Luther!

Den 31. oktober fejrer vi dagen for Reformationen i Frihavnskirken med en historisk og musikalsk rejse fra den katolske pave-kirke til den protestantiske kirke, som vi er en del af. Så den gode Martin Luther bliver behørigt fejret i sognet.

Fra september kan alle Østerbro-børn i 3. klasse gå til mini-konfirmandforberedelse, en hyggelig, rolig og lærerig stund otte torsdag eftermiddage. Tilmeldingen er åben frem til 1. september.

Pigeaftenerne har spændende foredrag i efteråret; det første om at skrive en grønlandsk krimi indefra; om hvordan landet tackler sin rivende udvikling inden for erhverv, sociale forhold og politik mm. Og det næste foredrag om ”Det onde og den onde”... mere efterårsgys findes næppe.

Som noget nyt deltager sognet på Willemoesgades loppemarked i september. Mange østerbroere har i foråret afleveret brugt tøj, sko o.lign. i Lutherkirken og det skal nu sælges, så overskuddet kan gå til menighedsplejen og dermed mennesker som er i nød. Der bliver også solgt kaffe og kage, hvor overskuddet også går til menighedsplejen.

September er lig med høst og dette fejres også i Rosenvængets Sogn med en smuk høsthøjmesse med sognets korskole samt en Spiregudstjeneste i Lutherkirken for børn og deres familie.

Næste kirkemagasin er at finde i kirkernes våbenhuse og på hjemmesiden fra søndag den 29. oktober – med information om koncerter, aktiviteter og gudstjenester i november og december 2017.

UDGIVELSE: 27. AUGUST 2017

UDGAVE: 62. UDGAVE

OPLAG: 120 STK.

FORSIDEMOTIV: LYSTRÆ I
LUTHERKIRKEN

FORSIDEFOTO: INGE THORMANN

DESIGN: IT@REKLAMEDAME.DK

REDAKTION: IT@REKLAMEDAME.DK

MED FORBEHOLD FOR FEJL OG MANGLER

KONFIRMATIONSFORBEREDELSENE BEGYNDER I SEPTEMBER SIDE 16

2017-SERIE: ROSENVÆNGETS SOGN OG REFORMATIONEN SIDE 18 - 30

ORGANIST MORTEN SCHOUSBOE
"IN CONCERT" SIDE 38

NY SÆSON MED CAFÉ SYNG! I LUTHERKIRKEN SIDE 42

AKTIVITETER

- 11 Sognet deltager i Willemoesgades loppemarked
- 40 "Stol på mig" ved cand.mag. Helle Laustsen
- 42 Café SYNG!
- 43 Rosenvænget Spejderne
- 43 FDF-K7 Frihavn
- 44 Steffen Støvring om Martin Luther
- 45 Strikkeklub... vi strikker dåbsklude
- 46 Pigeaftener

GUDSTJENESTER

- 6 Højmesser og Frokostgudstjenester
- 9 "Fra kutter til Luther" – Reformationsgudstjeneste
- 10 Allehelgensgudstjeneste
- 12 Gudstjenester for børn og deres familie

INFORMATION

- 4 Høst
- 5 Sjælesorg
- 11 Sognets menighedspleje
- 37 Lokaleudlejning i forbindelse med kirkelige begivenheder
- 48 Sjælesorg.nu
- 48 Sorggrupper i kirkerne
- 49 Sorggrupper

KIRKELIGE BEGIVENHEDER

- 14 Skal du være minikonfirmand 2017?
- 16 Konfirmationsforberedelse
- 29 Dåb – når nogen skal døbes

KONCERTER

- 34 Koncert med den irske sangskriver Luka Bloom og Østerbro Pigeorkester
- 38 Koncerter

KONTAKT

- 50 Kirkekontor og personregistrering, sognepræster, kirkemusikere og kirketjenere
- 51 Menighedsråd samt menighedsrådsmedlemmer

KOR & RYTMIK

- 29 Rytmik for babyer og børn
- 30 Korskole
- 36 Voksenkor

ROSENVÆNGETS SOGN OG REFORMATIONEN

- 18 Tema 9: Disciplin og demokrati
- 20 Tema 10: Livet og døden
- 24 Tema 11: Moral og velfærd
- 26 Tema 12: Det internationale og det nationale

Høst

“Vi pløjede og vi så’de, vor sæd i sorten jord, så bad vi ham os hjælpe, som højt i Himlen bor...”

FRA HJEMMESIDERNE: FOLKEKIRKEN.DK

Høstgudstjeneste er en festgudstjeneste, hvor man takker for årets høst og deler overskuddet med de fattige og selvom høsten ikke er en kirkelig højtide med fast plads i kirkekalenderen, er der alligevel tradition for at fejre den i kirker landet over. I gamle dage, da Danmark var et landbrugssamfund, takkede man for den overståede høst. I dag er høstgudstjenesten en anledning til at takke for livet og de ting, vi omgiver os med i det daglige. Høsten giver nemlig anledning til at takke.

Men i mange kirker er der tradition for at markere høsttiden ved en søndagsgudstjeneste og synge kendte høst- og efterårssalmer som *Vi pløjede’ og vi såede* og *Nu falmer skoven trindt om land*.

Der er særlige bønner til høstgudstjenesten, men prædikenen har ikke nødvendigvis med høst at gøre, da præsten prædiker over den faste bibeltekst, som hører søndagen til.

Sjælesorg

Kristen sjælesorg har ikke nødvendigvis et kristent indhold, men er en del af kirkens sociale omsorgsarbejde med forbillede i Jesus som den, der opsøger de fortabte og nødstedte og praktiserer næstekærlighed

Man har altid mulighed for at tale med sin præst, men hvad er sjælesorg og hvad kan præsten gøre?

En præst kan i en samtale lytte og trøste, når man har allermost brug for det. Tale om problemer i livet f.eks. hvis man har mistet livsglæden og måske også livsmodet eller har mistet et nært familiemedlem.

Sjælesorg er samtale om livets vilkår og om at komme overens med det, som ikke kan ændres, eller prøve at finde mod og styrke til at ændre det, som kan ændres – eller måske mod og styrke til at vælge at bevare det.

Sjælesorg drejer sig om hele menneskelivet som omdrejningspunkt; dets udvikling, udfoldelse, trivsel, lykke og sundhed, som alle hører med i en kristen menneskeopfattelse.

Man skelner mellem human sjælesorg, der oftest varetages af psykologer og kristen sjælesorg, som varetages af præster. Når en præst udøver sjælesorg skal der ikke stilles diagnoser. Præstens rolle er at lytte og trøste det enkelte menneske – i en afklarende og trøstende samtale.

Alle præster tilbyder sjælesorg, og alle præster har tavshedspligt.

Højmesser og Frokostgudstjenester

Højmesse

Højmassen er ugens højdepunkt i kirken. Det er ugens største gudstjeneste med seks salmer, prædiken og altergang.

Hver søndag har sit eget navn og nogle tekster, som skal læses op på netop denne søndag. Prædikenen midt i gudstjenesten er præstens ugentlige fortolkning af kristendommen med udgangspunkt i læsningen fra Det Ny Testamente.

Præsterne i sognet tilstræber at tale og fortolke på et sprog, som er moderne, poetisk og varieret. Man skal kunne høre, at det er et godt gammelt budskab, som er vigtigt lige nu.

Samarbejdet med kirkemusikerne er ligeledes meget vigtigt; musikken er både en ramme om gudstjenesten og en inspirationskilde i fortolkningen.

Frokostgudstjeneste

Et lille afbræk i ugens løb i en fredfyldt kirke kan føles som en sand lise i rækken af livets mange opgaver og ud fra den betragtning holder Lutherkirken

hver anden torsdag frokostgudstjeneste, hvor man kan “dampe lidt af” og få et par ord med på vejen, inden man igen smutter tilbage til sine gøremål.

Frokostgudstjenesten er friere end den almindelige højmesse om søndagen. og gudstjenesten foregår helt oppe foran altret, hvor man efter en kort refleksion

og et fælles fadervor går mod altret for at modtage nadveren.

Efter gudstjenesten er der mulighed for en let frokost og hyggeligt samvær i kirkens menighedssal på første sal.

Der holdes Frokostgudstjeneste torsdag i lige uger.

TRO
Uforbeholden
religiøs
overbevisning

Den Danske Ordbog

HØJMESSE

FRIHAVNSKIRKEN

Søndag den 27. august kl. 10:30

11. søndag efter trinitatis

Ved Bent Jessen

HØJMESSE

FRIHAVNSKIRKEN

Søndag den 3. september kl. 10:30

12. søndag efter trinitatis

Ved Rikke Juul

FROKOSTGUDSTJENESTE

LUTHERKIRKEN

Torsdag den 7. september kl. 11:30

Ved Kristine Gustav

HØJMESSE

FRIHAVNSKIRKEN

Søndag den 10. september kl. 10:30

13. søndag efter trinitatis

Ved Lene Tvilling

HØJMESSE

FRIHAVNSKIRKEN

Søndag den 17. september kl. 10:30

14. søndag efter trinitatis

Ved Kristine Gustav

FROKOSTGUDSTJENESTE

LUTHERKIRKEN

Torsdag den 21. september kl. 11:30

Ved Rikke Juul

HØJMESSE

FRIHAVNSKIRKEN

Søndag den 24. september kl. 10:30

15. søndag efter trinitatis

Høsthøjmesse ved Rikke Juul. Frihavnskirken Pige- og Frihavnskirken Juniorsangere samt Østerbro Pige- og medvirker

HØJMESSE

FRIHAVNSKIRKEN

Søndag den 1. oktober kl. 10:30

16. søndag efter trinitatis

Ved Lene Tvilling. Momentum og Harmonize medvirker

FROKOSTGUDSTJENESTE

LUTHERKIRKEN

Torsdag den 5. oktober kl. 11:30

Ved Kristine Gustav

HØJMESSE

FRIHAVNSKIRKEN

Søndag den 8. oktober kl. 10:30

17. søndag efter trinitatis

Ved Lene Tvilling

HØJMESSE

FRIHAVNSKIRKEN

Søndag den 15. oktober kl. 10:30

18. søndag efter trinitatis

Ved Kristine Gustav

FROKOSTGUDSTJENESTE

LUTHERKIRKEN

Torsdag den 19. oktober kl. 11:30

Ved Rikke Juul

HØJMESSE

FRIHAVNSKIRKEN

Søndag den 22. oktober kl. 10:30

19. søndag efter trinitatis

Ved Rikke Juul

HØJMESSE

FRIHAVNSKIRKEN

Søndag den 29. oktober kl. 10:30

20. søndag efter trinitatis

Ved Kristine Gustav

LUTHER-GUDSTJENESTE

FRIHAVNSKIRKEN

Tirsdag den 31. oktober kl. 19:30

“Fra kutter til Luther” – en historisk og musikalsk forandring. Prædikant Lene Tvilling. Læs mere på modstående side.

FROKOSTGUDSTJENESTE

LUTHERKIRKEN

Torsdag den 2. november kl. 11:30

Ved Lene Tvilling

HØJMESSE

FRIHAVNSKIRKEN

Søndag den 5. november kl. 10:30

21. søndag efter trinitatis

Allehelgensgudstjeneste ved Lene Tvilling, Kristine Gustav og Rikke Juul. Læs mere på side 10.

“Fra kutter til Luther”

LUTHER-GUDSTJENESTE

FRIHAVNSKIRKEN

Tirsdag den 31. oktober kl. 19:30

“Fra kutter til Luther” – en historisk og musikalsk forandring. Prædikant: Lene Tvilling. Organist: Morten Schousboe. Øvrige medvirkende: Allegrokoret, Sensomerkoret, Kirstens Engle, Harmonize, Carmen Curlers, Kolorit, Momentum, Østerbro Pigechor, Frihavnskirken udvidede kirkekor, bassolist (1. munk!) Morten Hjelt, dirigent Marlene Lollike og iscenesættelse Kirsten Schulz Hansen.

Vi fejrer dagen for Reformationen i Frihavnskirken med en historisk og musikalsk rejse fra den katolske pave-kirke til den protestantiske kirke, som vi er en del af.

Allehelgens- gudstjeneste

ÅRETS MINDEGUDSTJENESTE

FRIHAVNSKIRKEN

Søndag den 5. november kl. 10:30

Ved Lene Tvilling, Kristine Gustav og Rikke Juul

Allehelgenssøndag holdes en mindegudstjeneste for alle dem, der er blevet begravet eller bisat fra Lutherkirken og Frihavnskirken i løbet af det sidste år – for alle dem, der ikke er blandt os mere. Familier og venner indbydes til at deltage i mindegudstjenesten, hvor der vil blive sunget nogle af vores smukkeste salmer. Navnene på dem, som er døde siden sidste allehelgen, vil blive læst op og mindet.

Sognets menighedspleje

Menighedsplejen plejer menigheden! Menighedsplejen er det lokale sociale arbejde i folkekirkens regi, som tager sig af folk, der har brug for hjælp.

Menighedsplejen beskæftiger sig med fællesskab, omsorg, rummelighed, ligeværdighed og barmhjertighed ud fra den opfattelse, at ethvert menneske – uanset etnisk, kulturel eller religiøs baggrund – fortjener næstekærlighed.

Der lægges stor vægt på, at hjælpe mennesker i nød, mennesker i sorg, mennesker der er ensomme samt at etablere sorggrupper og yde diakonal omsorg for medlemmer på plejehjem.

“I december kom to børn fra en familie, der havde modtaget økonomisk hjælp forbi præstens hus for at vise de nye sko, de begge havde fået for pengene... og for at sige tak.”

De økonomiske midler kommer via donationer, indsamling i kirkernes bøsser, testamentariske gaver og indsamling ved sognets julekalender mm.

Menighedsplejens bankkonto er reg.nr.: 1551, konto-nr.: 3121461714. MobilePay er telefon: 28 777 207.

Sognet deltager i Willemoes- gades loppe- marked

KIRKEN PÅ LOPPEMARKED

ROSENVÆNGETS SOGN

Lørdag den 2. september kl. 9:00 - 16:00

Menighedsplejen i Rosenvængets Sogn har indsamlet brugt tøj, sko o.lign., som vi sælger på loppemarkedet i Willemoesgade. Vi sælger også kaffe (kr. 2,-) og kage (kr. 5,-) og fortæller om menighedsplejen.

Overskuddet går ubeskåret til sognets menighedspleje, som hjælper de mange familier, der søger om en økonomisk håndsrækning både til jul og til at klare eksraudgifter i det daglige.

Vi kan hjælpe disse mennesker takket være din opbakning!

Gudstjenester for børn og deres familie

Rosenvængets Sogn holder mange gudstjenester for børn og deres familie. Spiregudstjenesten er tænkt ind i kirkeåret, således at der holdes høstgudstjeneste i september, Luciagudstjeneste i december osv. Spaghettigudstjenesten afholdes den første onsdag i måneden, og byder på spændende bibelfortællinger med sang og leg samt efterfølgende spaghettispisning. Og imens fungerer Babygudstjenesterne som en fin afslutning på baby- og rytmikholdene.

Spaghettigudstjeneste

Hver den første onsdag i måneden med undtagelse af januar, juli og august er der Spaghettigudstjeneste i Frihavnskirken. Ved udvalgte Spaghettigudstjenester medvirker Frihavnskirkens Pigekor og Frihavnskirkens Juniorsangere.

Spaghettigudstjenesten henvender sig til børn og deres familie. Det er en kort børnegudstjeneste med bibelfortælling, leg og sang. Gudstjenesten varer en halv time og efterfølgende serveres en fordansket udgave af "spaghetti bolognese" i kirkens menigheds-sale. Spisning er gratis.

Spiregudstjeneste

Spiregudstjenestens navn er inspireret af Lutherkirkens Spirekor, som deltager i gudstjenesten, men alle børn og deres familie på Østerbro er hjerteligt velkomne.

Gudstjenesten er på udvalgte dage med bibelfortælling og sang. Selve gudstjenesten varer en halv time, hvor Lutherkirkens Spirekor synger 3 - 4 sange og bagefter er der fælles spisning i kirkens menighedssal. Menuen er tilpasset sæsonen, så når der er fastelavnsgudstjeneste, serveres fastelavnsskiver osv. Spisning er gratis.

Baby- & rytmikgudstjeneste

Lutherkirken holder gudstjeneste for sognets mindste i alderen 3 - 9 måneder og for de næstmindste i alderen 2 - 5 år... og selvfølgelig deres familie. Gudstjenesten er en afslutning på baby- og rytmiksæsonen og er en musikalsk aktivitet med hyggelige oplevelser i forbindelse med salmerne for både børn og forældre.

Gudstjenesterne varer en halv time og efterfølgende er der mulighed for kaffe og hygge i menighedssalen.

SPAGHETTIGUDSTJENESTE

FRIHAVNSKIRKEN

Onsdag den 6. september kl. 17:30

Ved Lene Tvilling. Efter gudstjenesten serveres "spaghetti bolognese" i menighedssalene.

HØSTGUDSTJENESTE FOR SPIRER

LUTHERKIRKEN

Torsdag den 21. september kl. 17:30

Ved Kristine Gustav. Lutherkirkens Spirekor medvirker. Efterfølgende serveres en sæsonypisk, børnevenlig middag i menighedssalen.

SPAGHETTIGUDSTJENESTE

FRIHAVNSKIRKEN

Onsdag den 4. oktober kl. 17:30

Ved Lene Tvilling. Der serveres "spaghetti bolognese" i menighedssalene efter gudstjenesten.

SPAGHETTIGUDSTJENESTE

FRIHAVNSKIRKEN

Onsdag den 1. november kl. 17:30

Ved Lene Tvilling. Frihavnskirken Pigekor og Frihavnskirken Juniorkor medvirker. Efterfølgende fællesspisning i menighedssalene. Menu: "spaghetti bolognese".

ALLEHELGENSGUDSTJENESTE FOR SPIRER

LUTHERKIRKEN

Torsdag den 2. november kl. 17:30

Ved Kristine Gustav. Lutherkirkens Spirekor medvirker. Bibelfortælling om, hvad allehelgen betyder, samt lidt "hyggelig uhygge". Der serveres en sæsonypisk, børnevenlig middag i menighedssalen efter gudstjenesten.

Skal du være mini-konfirmand 2017?

Undervisning tilbydes til alle børn i 3. klasse

MINI-KONFIRMANDSÆSON

LUTHERKIRKEN

Holdstart: torsdag den 7. september

Forløb: 8 torsdage kl. 15:00 - 16:30

Ved Kristine Gustav

Kirken er et sted, hvor man ofte kan være i en anden rolle, end den man er i til hverdag. Undervisningen er tilpasset børnenes alder og lægger op til spørgsmål og undren.

Der er masser af tid til at fortælle, samtale og "lege med" de grundlæggende tekster i Bibelen, som f.eks. historien om babyen Moses, som bliver lagt i en sivkurv og sejler lige hen i armene på en fornem prinsesse samt historien om

Jonas, som prøver at stikke af fra sine kedelige pligter og bliver slugt af en hval, der til sidst bøvser ham op igen?

Men der er også tid til at tale med børnene om de store ting og etiske perspektiver i livet, f.eks. (næste-)kærlighed, fællesskab, glæde og sorg – lige fra sorgen over at miste til sorgen over at stå alene i skolegården.

Tilbuddet glæder for alle børn i 3. klasse og forløbet er uafhængigt af om man er døbt og om man senere skal gå til konfirmationsforberedelse.

Tilmelding senest den 1. september til Kristine Gustav på email: kng@km.dk

Konfirmationsforberedelse

Orienteringsmøde for tilmeldte konfirmander og deres forældre:
torsdag den 21. september i Frihavnskirken
og tirsdag den 26. september i Lutherkirken

KONFIRMATION VED LENE TVILLING

FRIHAVNSKIRKEN

St. Bededag,

fredag den 27. april 2018

Ved Lene Tvilling.

Konfirmationsforberedelsen begynder torsdag den 21. september kl. 19:00 med et fælles orienteringsmøde for både konfirmander og forældre. Efterfølgende er der undervisning tirsdag i lige uger kl. 19:00 - 21:00.

KONFIRMATION VED KRISTINE GUSTAV

LUTHERKIRKEN

Lørdag den 5. maj 2018

Ved Kristine Gustav

Konfirmationsforberedelsen begynder tirsdag den 26. september kl. 16:00 med et fælles orienteringsmøde for både konfirmander og forældre. Efterfølgende er der undervisning tirsdag i ulige uger kl. 16:00 - 18:00.

KONFIRMATION VED RIKKE JUUL

FRIHAVNSKIRKEN

Kr. Himmelfartsdag,

torsdag den 10. maj 2018

Ved Rikke Juul

Konfirmationsforberedelsen begynder torsdag den 21. september kl. 19:00 med et fælles orienteringsmøde for både konfirmander og forældre. Efterfølgende er der undervisning hver torsdag kl. 19:30 - 20:45.

TILMELDING

Man kan tilmelde sig konfirmation 2018 ndtil konfirmationsforberedelserne begynder i slutningen af september. For at tilmelde sig skal man sende en email til kordegn Flemming Nielsen på email: fnie@km.dk. Herefter modtager man en tilmeldingsformular, som man mailer tilbage i udfyldt stand. Først når man modtager yderligere en email fra kordegn Flemming Nielsen med bekræftelse på tilmeldingen, er denne registreret.

Martin Luther i 500 år

Rosenvængets Sogn markerer Reformationsjubilæet ved løbende at bringe 16 temaer om Martin Luther og Reformationen. Præsidiets for reformationsjubilæet i Danmark står bag artiklerne.

Tema 9: Disciplin og demokrati

FRA HJEMMESIDEN: LUTHER2017.DK

I dag tænker vi på demokrati som et ubetinget fælles gode. Demokratiet er blevet helt afgørende for vores måde at tænke samfund og politik. Alle voksne mennesker skal have lige ret til at bestemme, fordi de har samme værd som politiske individer. Ved første øjekast var reformationstidens samfund helt anderledes med sine mange og dybe forskelle mellem mennesker fra konge til bonde. Samfundets øverste skulle beskytte kollektivet med Guds hjælp, og derfor var der ikke plads til afvigende religiøse eller politiske holdninger for den enkelte. I reformationstidens samfundsliv og menneskesyn kan man dog også se træk, der peger frem imod vor tids demokratiske tænkning, fx forestillingen om menneskers ligeværd over for

Gud. Lutherdommen indeholder tanker, der har kunnet indgå i sammenhæng med både autoritære og demokratiske samfundsformer.

Luther og de reformatoriske idéer

Reformationen er fuld af paradokser. På den ene side indeholder den tanker om forskelle mellem mennesker og nødvendig disciplin. På den anden side rummer den forestillinger om ligeværd og frihed, der kan danne baggrund for demokrati.

Luther mente, at disciplin er nødvendig for høj som lav. Ethvert menneske har brug for at vide, hvordan det undgår at gøre det forkerte. Alle mennesker er, ifølge Luther, i bund og grund egoister, der hellere tænker på egen nytte end på deres næste og på Gud. Derfor mente han, at disciplin var ethvert fællesskabs forudsætning.

SLOTSKIRKEN I WITTENBERG MED MARTIN LUTHERS 95 TESER.

For det gode samfundsliv er det nødvendigt, at alle befinder sig i relationer, hvor de enten befaler eller adlyder. Det var en opfattelse, der stemte godt overens med livet i et feudalt samfund. Luther mente også, at alle skal kende til kristendommens grundtanker. Det blev en forudsætning for at indtræde i arbejdslivet, at man havde et basalt kendskab til kristendommen og kendte sine pligter. Med konfirmationens indførelse i 1736 blev dette kendskab – og overgangen til ”de voksnes rækker” – systematisk kontrolleret.

Ifølge Luther er alle mennesker lige over for Gud. Her er der ingen forskel mellem høj og lav, mand og kvinde. Og tanken, at enhver skal tilegne sig kristendommens hovedindhold, bidrager på længere sigt til myndiggørelsen af almindelige mennesker. Her får tanken om ”det almindelige præstedømme” stor betydning, dvs. ideen om, at der ikke er nogen principiel forskel på lægfolk og præster.

Reformationens historie og det danske samfund

Reformationen fandt sted i et samfund med mange forskelle mellem mennesker. Man opfattede forskellighed som del af den orden, Gud havde skabt. Der var forskelle og magthierarkier i standssamfundet mellem adel, præst, borger og bonde – og i husstanden mellem husfader og husmoder og resten af husstanden. Og øverst sad kongen. I alle relationer krævede man lydighed; det gjaldt ikke mindst lydighed over for øvrigheden. Men den lydige kunne med samme ret kræve beskyttelse, og tanken om individuel ret havde stor betydning. Det var et samfund gennemsyret af tanken om gensidighed. I lokalsamfundet forpligtede fællesskabet, og man skulle hjælpe sin næste.

CARL CHRISTIAN CONSTANTIN HANSEN, DEN GRUNDLOVGIVENDE RIGSFORSAMLING, 1860-1864 OLIE PÅ LÆRRED. DET NATIONALHISTORISKE MUSEUM PÅ FREDERIKSBORG. FOTO: OLE HAUPT.

Med den lutherske kristendomsforståelse blev der lagt stor vægt på det enkelte menneske og relationen til Gud. Men fremhævelsen af den enkelte var ikke i sig selv med til at skabe et moderne demokrati. I de første århundreder efter Reformationen betonedede man snarere, at alle var forpligtede på det sociale og moralske fællesskab, fordi den enkelte kunne forstå Guds ord og derfor måtte tage ansvar.

Samfundets moral var religiøst begrundet. Man mente, at syndig adfærd kunne skade både den enkelte og samfundet, fordi Gud kunne lade sin straf ramme alle med fx krig eller naturkatastrofer. Kirkens mænd greb derfor ind mod usædelighed, uro, manglende omsorg for andre og fejlagtige tolkninger af troen. Det skete med den såkaldte kirkedisciplin, der bestod af belærende samtaler, skriftemål og i grove tilfælde udelukkelse fra fællesskabet i kirke- og sogneliv. Der var dog næsten altid en vej tilbage til fællesskabet, hvis man angrede sin synd og overgav sig til troen på Gud.

De lutherske tanker om individets betydning banede vejen for, at flere mennesker i løbet af 1800-tallet turde sætte sig op imod kirken. I vækkelsesbevægelserne fik de mulighed for selv at definere og tolke deres tro, og i de

religiøse forsamlinger var der mange, som fik erfaringer med at skabe egne organisationer. Efter grundloven kom en sognebåndsløsning, som gav mennesker ret til at søge den præst, de syntes bedst om. Den lutherske tro på ligeværd var også med til at give kvinder styrke til at kræve stemmeret, og den blev inddraget i opbygningen af en demokratisk politisk kultur.

Tema 10: Livet og døden

FRA HJEMMESIDEN: LUTHER2017.DK

I dag søger mange mennesker til kirken ved livets begyndelse og slutning, også selvom de ikke i øvrigt har et tæt forhold til kristendommen. Derfor er det især ved dåb og begravelse, at mange mennesker møder lutherdommens forståelse af liv og død. De samme ord om Guds barmhjertighed og menneskets genfødsel til et levende håb lyder begge steder.

Mens nutidens forhold til døden er præget af distance og fortrængning, var døden på Luthers tid et anderledes synligt livsvilkår med alvorlig religiøs betydning. På den baggrund er det slående, i hvor høj grad Reformationen retter fokus mod det daglige liv og de ”timelige” glæder, der hører til livet på jorden.

MALERI FRA SKRIFTESTOL I KIPPINGE KIRKE, CA. 1680. FOTO: JENS-JØRGEN FRIMAND.

Luther og de reformatoriske idéer

Luther mente, at retfærdiggørelse ”ved tro alene” udelukkede, at gerninger kunne betyde noget for frelsen. Det gjorde mennesker frie til at leve et almindeligt liv – med ægteskab, seksualitet, familie, arbejde, venskab osv. For Luther skulle den kristne leve i ”kald og stand”, dvs. at han eller hun skulle påtage sig de opgaver, som vedkommendes situation krævede.

Luther var selv kendt for at være en levemand, der ikke afholdt sig fra fornøjelser. I hans øjne var der ingen kristelig grund til at leve afsondret fra verden. Tværtimod gjaldt det om at få så meget som muligt ud af livet sammen med andre mennesker, først og fremmest for deres skyld – og derigennem også til glæde for én selv. I det hele taget var glæde Luthers middel til at holde det onde på afstand.

Reformationen ændrede på flere måder synet på døden. Middelalderkirkens forestillinger om skærsilden som et sted, hvor de døde skulle opholde sig frem mod Dommedag, blev nu afvist, fordi de ikke var begrundet i Bibelen.

Luther forstod døden på to måder: På den ene side som fysisk død. Den fysiske død blev ved med at anfægte Luther livet igennem. Derfor var det vigtigt at forkynde Guds løfte om opstandelse og evigt liv. For den, der troede på Guds nåde og tilgivelse, var der ingen straf efter døden. Derfor gjaldt det om at holde fast i troen.

På den anden side forstod Luther også døden og kampen mod døden som noget, der måtte foregå hver eneste dag. Det syndige i mennesket måtte dø hver dag. Den død var allerede begyndt i dåben og sluttede først ved den fysiske død. Hver gang menneskets synd og egoisme blev besejret af Guds nåde, betød det, at synderen i men-

LUCAS CRANACH DEN ÆLDRE OG VÆRKSTED. SCHNEEBERG-ALTERTAVLEN, INDVIET 1539. FLØJALTER-TAVLES BAGSIDE (12 FLØJE) I SKT. WOLFGANG-KIRKEN I SCHNEEBERG, TYSKLAND. FOTO: ANDRÉ KARWATH. LICENS: BY-SA.

nesket døde mere og mere. Samtidig var denne død også begyndelsen på et nyt liv for mennesket: I troen på Kristus havde man allerede del i det evige liv. Luthers forståelse af det kristne menneske er således altid dobbelt. Over for Gud er det både synd og retfærdigt. Livet er både død og opstandelse.

Reformationen og det danske samfund

Både før og efter Reformationen levede mennesker med en klar viden om, at de skulle dø. De gjorde sig andre tanker om døden, end man gør i dag. Døden stod ikke som en definitiv afslutning på livet, og derfor handlede det ikke om, at man måtte "leve her og nu", som mange siger i dag. Livet fortsatte efter døden, og på den endelige dommens dag ville man blive stillet til regnskab for sit liv inden døden. Symboler, der skulle minde mennesker om deres dødelighed ("memento mori"), fx knogler og timeglas, var almindelige både i kirker og andre steder.

Da det var normalt, at mennesker døde i en tidlig alder, og mange børn døde som helt små, oplevede mange døden helt tæt på. I kirken var døden også

nærværende gennem gravsten og epitafier over døde mennesker fra sognet. I den katolske tid fandtes skærsilden som en renselsesild for al synd man havde begået, og efterkommere kunne deltage i sjælemesser for at forkorte tiden i skærsilden. For det lutherske menneske gjaldt det først og fremmest om at holde fast i troen og bede til Gud. Men forestillinger om, at Gud ikke blot kunne straffe i dette liv, men også ville lade syndige gerninger få betydning på dommens dag, var fortsat udbredte. Angsten for døden og dommedag var derfor stor. Inden døden kunne man med en præsts hjælp angre sine synder og få syndsforladelse, men derefter måtte man stole på Gud og hans tilgivelse.

Det var vigtigt at have en feltpræst med i krig. Han skulle give de døende soldater syndernes forladelse, når de lå sårede på slagmarken. Selvmord var en utilgivelig synd. Der er derfor eksempler på, at mennesker udførte alvorlig kriminalitet, som fx barnemord, for at blive dømt til døden og få syndernes forladelse, inden dødsstraffen blev eksekveret.

Livet på jorden begyndte med en fødsel, og i den lutherske verden var det

afgørende straks at få det nyfødte barn ind i kirkens sikre fællesskab ved en dåb. Ved dåbsritualet forsagede man Djævelen og overgav barnet til Gud. Forestillingen var, at det udøbte barn hørte Djævelen til. Var der risiko for, at en nyfødt skulle dø, måtte andre end præsten udføre en nød-dåb, hvis det var nødvendigt.

I løbet af 1900-tallet er angsten for djævel og dommedag stort set forsvundet. Der har desuden været tale om en markant videnskabeliggørelse af livets begyndelse og slutning. Det har skabt nye muligheder for menneskelig indgriben: Lige fra stadig flere metoder til at kontrollere undfangelse af nyt liv til livsforlængende behandlinger og aktiv dødshjælp. Samtidig finder mange fortsat grund til at lade livet begynde med dåb og afslutte med begravelse fra en kirke, også selvom de i øvrigt ikke er aktive i kirken. De senere år har debatten om, hvornår livet begynder, fået præster til at overveje bl.a. ritualer omkring begravelse af dødfødte børn.

Reformationens billeder

Man har formentlig altid fremstillet billeder af det hinsides. Det vil sige vist i billeder, hvad man mente ville ske, når dommedag indtraf efter tidens ophør, og vist hvordan tilværelsen i Himlen eller Helvede ville se ud efter den yderste dom. I hvert fald eksisterer der utallige billeder med dette motiv fra den tidlige middelalder til i dag.

Forestillingen om dommedag og dens konsekvenser har imidlertid ændret sig i tidens løb og har dermed også ændret dommedagsmotiverne.

Luthers nye tanker om, hvordan liv, død, dom og straf hang sammen, ændrede derfor også dommedagsmotiverne. I den gamle kirke viste dommedagsfremstillinger altid Kristus, der sad på regnbuen og dømte de opstandne mennesker. Maria og Johannes stod ved Kristi side og forsøgte at påvirke dommene til det enkelte menneskes fordel. Nogle blev frelst og kom i Himlen med det samme, mens andre blev dømt for deres forskellige synder og kom i skærsilden. Her blev de renset med ofte grusom straf. Disse syndere deltes så igen: dem, der kunne renses kom i Himlen og dem, der ikke kunne, måtte til Helvede i al evighed. Derespinsler her udpensledes så i forskellig grad og med forskellig ildhu i billederne til skræk og advarsel for alle.

Luther havde imidlertid afskaffet helgenernes virke som formidlere mellem mennesket og Gud – og dermed også Marias og Johannes roller som menneskets forbedere på dommedag. Og han havde afskaffet skærsilden, fordi der ingen steder i Bibelen nævnes et sådant sted.

Forestillingen om dommedag og Helvede eksisterede dog stadig. Men måden at undgå Helvede på, var blevet en anden. Luther mente, at det syndige menneske blev frelst af Guds nåde, hvis man oprigtigt troede på den. Derfor blev troen (det vil sige den tro, Luther stod for) altafgørende. Man skulle i troen se på Kristus og angre sine synder, tage imod Guds tilgivelse og derpå kæmpe mod synden i sig selv.

Men hvordan skulle en luthersk dommedag så se ud? Luther taler ikke særligt detaljeret om hverken dommedag eller Helvede. Han var mere optaget af, hvordan mennesket skulle leve på jorden. Så kunstnerne var rådvilde. Man måtte eksperimentere.

TITELBLADET TIL KRISTELIG FORENING TIL BØRNS REDNING, ÅRSBERETNING 1921 - 1922.

En ny slags dommedag kan ses på bagsiden af den kæmpestore, komplekse fløjaltertavle, som de saksiske fyrster lod fremstille og i 1539 opsætte i Skt. Wolfgang-kirken. Kirken ligger i Schneeberg i det sydøstlige Sachsen, der dengang var en af kurfyrstedømmets vigtigste byer.

Motivet er tredelt. Nederst står de døde op af deres grave. Denne del af tavlen brændte imidlertid i 1945. Kun et gammelt sort-hvidt foto er bevaret. I midten deles de døde i de frelste og de fortabte. De frelste modtages kærligt af engle i himmelske skyer, mens de fortabte forsvinder i helvedets mørke, hvor ingenpinner detaljeres. Øverst modtages de frelste i himlen af Kristus, der velsigner dem.

Kristus som den dømmende magt er slet ikke til stede i billedet. Og forbederne, som der jo heller ikkælængere er brug for, er væk. Selve dommen synes at være foretaget allerede inden de døde opstår, da det er tydeligt hvem, der i det nederste billede er frelst og hvem, der ikke er: de frelste er dem, der bedende

og tillidsfuldt løfter deres blikke mod himlen; de fortabte er dem, der skulende vender sig bort. Troen frelser, er budskabet!

Tema 11: Moral og velfærd

FRA HJEMMESIDEN: LUTHER2017.DK

Engang var der enkle svar på, hvad der var rigtigt og forkert at gøre. De 10 bud gav klare retningslinjer for, hvordan livet skulle leves. I dag er det moralske landskab mere broget, og der er mange forskellige opfattelser af, hvornår det er rigtigt at gøre hvad, og hvad man skal lade være med. Meget af det, som på reformationstiden var moralsk forkert, fx samliv før ægteskab, er i dag accepteret.

Også i forhold til velfærd er mange ting forandret. I nutidens velfærdssamfund betaler det offentlige ved sygdom og alderdom og sørger for pasning og undervisning af børn og unge. Målet er at skabe et socialt sikkerhedsnet for alle. Selvom velfærdssamfundet i høj grad er et resultat af 1800- og 1900-tallets

fattigdomsproblemer og et bredt politisk ønske om at skabe social tryghed, fandtes der også sociale sikkerhedsnet længere tilbage i tiden – de var blot anderledes begrundet og indrettet end i dag. Man kan møde det synspunkt, at velfærdsstatens rødder går tilbage til Reformationen.

Luther og de reformatoriske ideer

Reformationens syn på moral byggede på en skarp skelnen mellem den enkeltes indre jeg og de ydre handlinger. I det indre skulle mennesket kæmpe mod sin egen egoisme og manglende tro på Gud. I det ydre skulle man gøre gerninger til gavn for næsten. Kampen mod synden i ”det indre menneske” kunne ikke vindes ved egen kraft, kun ved hjælp af Guds nåde og syndsforladelse. Og denne kamp sluttede først ved døden. Når det gjaldt de ydre handlinger, kunne man dog hjælpe sin næste og derved ære Gud.

De relationer, man indgik i, bestemte hvordan man skulle leve sit liv. Man kunne være husfader eller husmoder, karl eller pige; man kunne være bonde, skomager, præst eller fyrste. Alle havde et kald, dér hvor de var. Man kunne løse kaldets opgaver nogenlunde – men det ville aldrig blive perfekt. Næstens behov skulle hele tiden være omdrejningspunktet for det kristne liv. Derfor kritiserede Luther og Melanchthon griskhed, høje renter og ekstravagant livsstil.

Luther mente, at De ti Bud egentlig var vejledning nok for at leve det rette liv. De første tre handlede om kærligheden til Gud. De sidste syv om kærligheden til næsten. Hos Luther fik De ti Bud både en ny udformning og en ny forklaring. Forbuddene i De ti Bud blev udlagt som positive påbud. Forbuddet mod at stjæle blev fx fortolket som et påbud om at beskytte næstens ejendom.

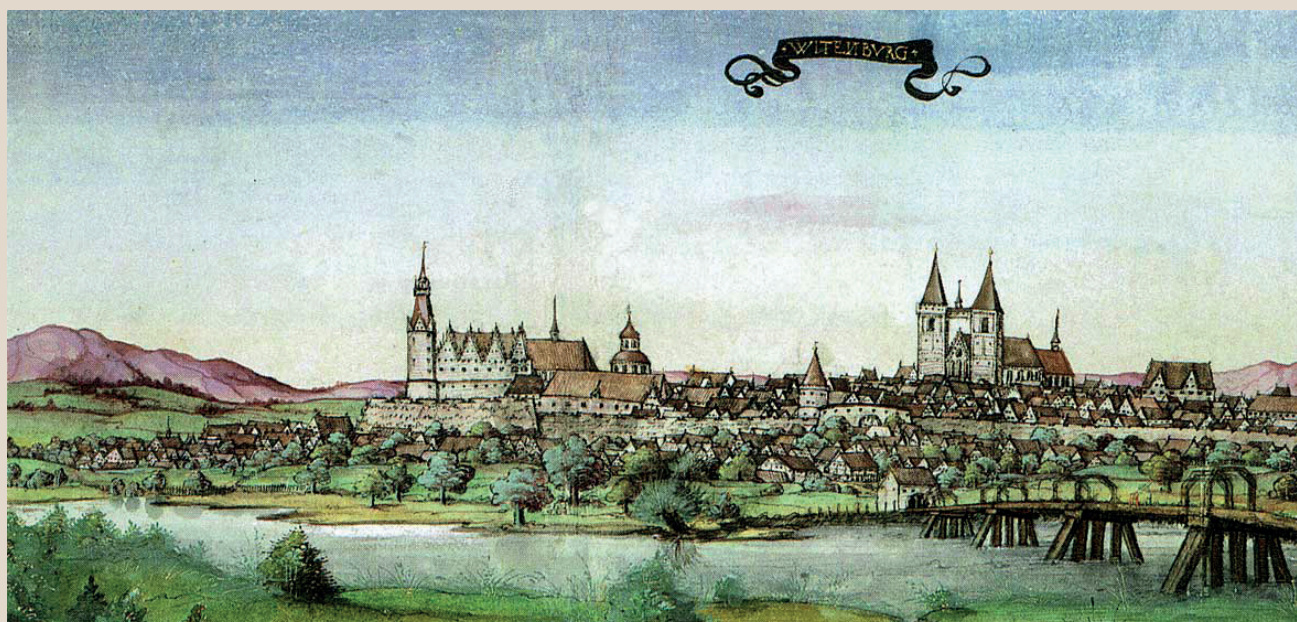
Reformationen og det danske samfund

Både før og efter Reformationen lagde kristendommen grunden til det, man kan kalde moralen. Moralene er opfattelser af, hvordan mennesker skal opføre sig over for andre mennesker, over for samfundet – og i forhold til sig selv. Men lutherdommen førte til ændringer i tankegange og traditioner.

I moderne tid hævdes det ofte, at protestantismen fremmede en høj arbejdsmoral. Med udgangspunkt i Luthers lille Katekismus lærte alle i Danmark om den enkeltes kald. Man skulle acceptere og have respekt for det kald og den stand, man nu engang var sat i og arbejde ”i sit ansigts sved”. Konkret blev antallet af fridage mindre, fordi en række helgendage blev afskaffet.

Sociologen Max Weber har fremhævet sammenhængen mellem tro og arbejdsmoral i de reformerte, dvs. calvinistiske områder i Europa. Calvin mente, at frelsen var forudbestemt af Gud. Derfor viste fremgang i arbejde og velstand, at et menneske var udvalgt. Det gav ekstra motivation til at arbejde hårdt. Weber så derfor denne ”protestantiske etik” som en del af forklaringen på den tidlige kapitalistiske udvikling i Nordvesteuropa. Forestillingen om, at nogle mennesker var udvalgte til frelse på forhånd, fandtes ikke blandt lutheranere. Men i nyere tid kan man spore elementer af lignende tankegange, når fx lutherske vækkelseskristne i Danmark ser fremgang i livet som et udtryk for – ikke at man er udvalgt – men for en sand tro på Gud.

I 1500- og 1600-tallets danske samfund var det vigtigste tanken om at virke i sit kald og samtidig tage vare på hinanden i de fællesskaber, som familie, husstand og sognet udgjorde. At elske sin næste var en grundlæggende dyd. Omsorgen var legitimeret af kristendommen og i vidt omfang organiseret af den lutherske kirke.

WITTENBERG 1536. FRA WIKIPEDIA.ORG

På mange måder var husstanden den tids vigtigste velfærdsinstitution, og sognefællesskabet skulle hjælpe dem, som ikke tilhørte en husstand. Sognets egne fattige fik almisser, og mange steder blev der oprettet fattighuse og såkaldte ”hospitaler” for gamle og syge, ofte med donationer fra lokale godsejere eller præster. Derved var der skabt en form for et lokalt socialt sikkerhedsnet.

Institutioner for fattige, gamle og syge blev udbygget i løbet af 1700- og 1800-tallet, og ansvaret blev i stigende grad lagt på sogne og kommuner – men længe med præst og kirke som centrale deltagere. I det lutherske Danmark har der altid været plads til private initiativer som fromme stiftelser. Op gennem 1800-tallet blev en stor del af hjælpearbejdet varetaget af filantropiske organisationer, stadig ud fra en luthersk overbevisning. Mennesker, som flyttede til byen eller arbejdede i de nye industrier, forlod den sikre husstand, og det skabte behov for andre former for sociale systemer og sikkerhedsnet. Her kæmpede arbejderbevægelsen og kirken om at sætte dagsordenen.

Igenem 1900-tallet steg antallet og omfanget af statslige og kommunale velfærdsopgaver, og velfærdsstaten blev for alvor etableret. Kirke og præst havde mistet den formelle ret til at lede det sociale arbejde, men en del af legitimiteten for udbygningen af velfærdssystemet kunne begrundes ud fra en luthersk tænkning. Det ses fx hos Hal Koch, som både var professor i teologi og indflydelsesrig socialdemokrat i 1950'erne. Han henviste direkte til Luthers lære om de to ”regimenter”, det verdslige og det åndelige, når han argumenterede for at udbygge

velfærdsstaten. For et moderne menneske som Koch var det naturligt, at den verdslige stat løftede opgaven med at sikre materiel velfærd for hele samfundet. Samtidig talte andre lutheranere imod en udbygning af velfærdsstaten, fordi de mente, at ansvaret derved blev taget fra Gud og det enkelte menneske.

Tema 12: Det internationale og det nationale

FRA HJEMMESIDEN: LUTHER2017.DK

For mange mennesker er Dannebrog og de hvide landsbykirker indbegrebet af danskhed. Både kirkerne og flaget med sit hvide kors på rød baggrund er såvel kristne som nationale symboler. Men har det nationale og det religiøse altid være så tæt forbundne?

Faktisk er kirkens historie fra begyndelsen international, og Reformationen blev hurtigt en international bevægelse. Reformationsjubilæet i 2017 vil blive derfor blive markeret af protestanter over hele verden. Hvordan kom de reformatoriske tanker og de nye lutherske kirkesamfund alligevel til at få betydning for det nationale?

Luther og de reformatoriske ideer

I middelalderens Vesteuropa var der én kirke, der dækkede alle lande. For Martin Luther var der også kun én kirke, men han mente ikke, at den behøvede at se fuldstændigt ens ud alle vegne. Det vigtigste var, at evangeliet blev prædikeret, og at mennesker blev døbt og gik til alters. Men fordi Luther fandt det vigtigt, at folk hørte om kristendommen på deres eget sprog og ikke på latin, kom Reformationen til at underbygge udviklingen af nationale kulturer.

SIGURD CONSTANTIN HANSEN: "ANSGAR HOLDER SKOLE," XYLOGRAFI PÅ PAPIR, 1870'ERNE. DPB LIBRARY AU, CAMPUS EMDRUP. FOTO: THORKILD JENSEN.

Selvom Reformationen begyndte i den lille tyske by Wittenberg, spredte den sig hurtigt, og på kort tid blev Wittenberg et internationalt centrum. Den nye bogtrykkerkunst sørgede for hurtig udbredelse af reformatoriske skrifter.

Studenter fra hele Nordeuropa rejste til Wittenberg for at følge forelæsninger hos bl.a. Luther og Melanchthon. Det, de lærte, tog de med sig hjem, og det satte på den måde præg på det land, de kom fra. En del af disse studenter kom fra Danmark, Norge og Sverige. Reformationen blev en international bevægelse. Via breve stod Luther og Melanchthon i tæt kontakt med andre protestantiske lande, og de kom med råd og vejledning til konger og andre betydningsfulde folk. Den tætte kontakt mellem de protestantiske lande fortsatte i århundrederne efter Reformationen. I modsætning til den romersk-katolske kirke, som bevarede en international enhedsstruktur, organiserede de reformatoriske kirker sig i høj grad som nationalkirker og kirker knyttet til bestemte områder (territorialkirker). Det var med til at give udviklingen af luthersk kristendom i forskellige lande hver deres særpræg, som man stadig kan iagttage.

I Tyskland blev det fyrsterne i de enkelte fyrstendømmer, der i praksis kom til at beskytte og fremme Reformationen. I Danmark kom kongen til at spille en central rolle. Den lutherske forståelse af, at mennesket skal indgå i et gensidigt forpligtende forhold til sine over- og underordnede kom til at understøtte fyrstens eller kongens rolle som samlingsfigur.

Reformationen og det danske samfund

Middelalderens kirke var international. Den var opdelt i kirkeprovinser, og hovedsædet lå hos paven i Rom. Næsten al den kritik, som blev rettet imod kirken i 1400- og det tidlige 1500-tal, var forbedringsforslag, der skulle bringe kirken tilbage til dens rette grundlag. Kirken skulle reformeres.

Luthers kritik var tænkt på samme måde. Men da han blev bandlyst af paven og alligevel fastholdt sin kritik, tog begivenhederne fart. Nye kirkeordninger blev indført mange steder i Tyskland, og en række fyrster brød officielt med Rom og satte sig i spidsen for egne, såkaldte territorialkirker. I løbet af 1500-tallet blev Europas religiøse landkort forandret. Mod sydøst lå – som hidtil – den ortodokse kirke. Men det øvrige Europa blev nu opdelt i forskellige kirker. De tre største retninger var den romersk-katolske, den lutherske og den reformerte med Calvin og Zwingli som de vigtigste reformatorer. I England oprettedes en særlig anglikansk kirke.

De nye uafhængige territorialkirker blev vigtige for de konger og fyrster, som i 1500-tallet havde ambitioner om at skabe stærke stater. I Danmark indførte Christian 3. en luthersk statskirke i 1536. For et samfund med et religiøst verdensbillede var det afgørende, at kirken blev sikret mod ydre og indre fjender. Kongen fik rollen som kirkens øverste leder og beskytter, med særligt ansvar over for Gud. Denne rolle var med til at gøre 'den lutherske model' tiltrækkende for en række af tidens stærke fyrster. Den protestantiske kristendom rakte samtidig ud over den enkelte stat og det enkelte folk og var ikke bundet til noget nationalt. Hele reformationshistorien viser, hvordan nye religiøse ideer og traditioner blev udvekslet og oversat. Både bøger og mennesker krydsede grænser, også efter dannelsen af de nye territorialkirker. Latin fortsatte som den lutherske verdens fælles sprog, men tysk fik også

stor betydning. I Danmark blev Luthers skrifter læst på både latin og tysk, og samtidig blev meget oversat til dansk, bl.a. flere af Luthers salmer som "Vor Gud han er så fast en borg".

På reformationstiden fandtes forestillinger om forskellige folk eller nationer som fx det danske eller det tyske folk, men de eksisterede i forhold til Gud, og alle var en del af én stor, fælles historie, som begyndte i Bibelen med Israels folk og gik frem mod dommedag. Tanker om forskellige folks særlige, nationale egenart, som er typiske for moderne nationalisme, møder man ikke på Luthers tid. Reformationen bidrog imidlertid på langt sigt til udviklingen af nationale identiteter, fordi de nationale sprog nu fik stor betydning, og den religiøse kultur udviklede sig videre inden for de enkelte lande med deres forskellige særkender.

I løbet af 1800-talet opstod de romantiske og nationale forestillinger om et dansk folk, der havde sin helt egen historie. Med Grundloven fra 1849 blev Folkekirken oprettet som en evangelisk-luthersk kirke for det danske folk. Danske salmer og de hvidkalkede kirker blev en del af den nye danskhed. Denne tætte kobling af det kristne og det nationale så man også tydeligt i skolernes undervisning, bl.a. i morgensangen, hvor nationale sange og salmer udgjorde et hele. Her ligger nok en vigtig del af forklaringen på, at Folkekirken står så stærkt i dagens Danmark, og at mange forbinder folkekirke og lutherdom med dansk identitet. Samtidig arbejder dele af kirken og mange menigheder også internationalt og økumenisk.

REFORMATIONEN 1517-2017 – HOVEDTEMAER" ER BLEVET TIL PÅ FORANLEDNING AF PRÆSIDIET FOR REFORMATIONSJUBILÆET I DANMARK. TEKSTER OM LUTHER OG REFORMATIONENS IDEER: LEKTOR, PH.D. BO KRISTIAN HOLM, AFDELING FOR TEOLOGI, AARHUS UNIVERSITET, OG PROF.MSO. ANNA VIND, DET TEOLOGISKE FAKULTET, KØBENHAVNS UNIVERSITET. TEKSTER OM REFORMATIONENS HISTORIE OG DET DANSKE SAMFUND: LEKTOR, DR. PHIL. CHARLOTTE APPEL, INSTITUT FOR KULTUR OG IDENTITET, ROSKILDE UNIVERSITET, OG PROF., FIL.DR. HANNE SANDERS, HISTORISKA INSTITUTIONEN, LUNDS UNIVERSITET. TEKSTER OM REFORMATIONENS BILLEDER: MUSEUMSINSPEKTØR, SENIORFORSKER HANNE KOLIND POULSEN, STATENS MUSEUM FOR KUNST. HUN ER OGSÅ HOVEDFORFATTER TIL TEMAET "BILLEDER OG KUNST". LEKTOR, PH.D. SVEN RUNE HAVSTEEN, DET TEOLOGISKE FAKULTET, KØBENHAVNS UNIVERSITET, ER MEDFORFATTER TIL TEMAET "SANG OG MUSIK". NATIONALMUSEET HAR TAGET SIG AF SPROGBEARBEJDNING OG BILLEDSØGNING. CHARLOTTE APPEL OG BO KRISTIAN HOLM HAR STÅET FOR REDAKTIONEN.

Rytmik for babyer og børn

Babysalmesang

LUTHERKIRKEN

Næste holdstart: 1. november

Onsdag kl. 11:15 - 12:00

(3 - 6 mdr.)

Onsdag kl. 12:30 - 13:15

(6 - 9 mdr.)

Pris: kr. 425,00 pr. hold

Babyrytmik ved Tóra Vestergaard. Tilmelding med barnets navn og fødselsdato samt forældres mobil- og telefonnummer sendes på email: tora_vestergaard@hotmail.com

Syng, leg og lær med din baby! Undervisningen indeholder salmer, sange og remser samt musik at lytte til. Musikken og teksterne bliver formidlet via dans, bevægelse, gestik, leg og sang. Gennem denne hyggelige stund med musik og sanglege styrker man både båndet til sit barn og stimulerer dets sanser.

Efterfølgende er der mulighed for kaffe og hyggeligt samvær i kirkens menighedssal.

Salmer & rytmer

LUTHERKIRKEN

Næste holdstart: 23 oktober

Mandag kl. 15:30 - 16:15

(2 - 3 år)

Mandag kl. 16:30 - 17:15

(4 - 5 år)

Pris: kr. 425,00 pr. hold

Rytmik for børn ved Amalie Benzon. Tilmelding med barnets navn og fødselsdato samt forældres mobil- og telefonnummer sendes på email: amabenzon@gmail.com

Formålet med undervisningen er at stimulere barnets umiddelbare glæde ved musik og inspirere forældrene til den særlige kontakt, som aktiv musikudøvelse giver mulighed for.

Der bliver sunget salmer og sange, sagt remser, danset, leget, brugt fantasi, brugt kroppen, lyttet og brugt forskellige rekvisitter.

Efterfølgende kaffe og hyggeligt samvær i kirkens menighedssal.

Dåb – når nogen skal døbes

De fleste bliver døbt, mens de er helt små, men man kan blive døbt i alle aldre. Man kan vælge at blive døbt som voksen eller som ung f.eks. før konfirmationen. Man skal være døbt for at blive konfirmeret.

Dåb i sognets kirker

Frihavnskirken har normalt dåbsgudstjeneste de to første lørdage i måneden kl. 10:30 og

i forbindelse med søndagens højmesse de to sidste søndage i måneden kl. 10:30. Desuden efter aftale med sognets præster.

Lutherkirken har normalt dåbsgudstjeneste de to sidste lørdage i måneden kl. 10:30 og efter aftale med sognets præster. I skolebørnenes sommerferie er der dåb i Frihavnskirken i forbindelse med ugens højmesse.

Tidspunkt for dåben

Man skal henvende sig til kordegn Flemming Nielsen på Rosenvængets Sogns kirkekontor eller til en af præsterne i sognet for at aftale tidspunkt for dåb, vælge kirke samt vælge hvilken præst, der skal døbe barnet.

Før dåben skal man vælge mindst to og højst fem faddere til barnet. Fadderne skal selv være døbt.

LUTHERKIRKENS SPIREKOR VED KONCERTEN MED SILLE GRØNBERG OG PALLE WINDFELDT (2016).

Korskole

Lutherkirkens Spirekor

LUTHERKIRKEN, WITTENBERGSALEN

Holdstart: januar og august

Torsdag kl. 15:45 - 16:30 (7 - 8 år) og kl. 16:45 - 17:30 (6 - 7 år)

Kontingent: kr. 200,00 pr. år

Information og tilmelding: korleder Marlene Lollike på telefon: 2680 4408 eller email: mlo@rvsogn.dk. Kontingentet indbetales på reg.nr.: 2104, kontonr.: 6272940507 mærket "korsangerens navn" samt "Lutherkirkens Spirekor".

Sognets populære børnekor

Lutherkirkens Spirekor er for 6 - 8-årige piger og drenge. Hver torsdag øver ca. 60 børn fordelt på to kor i Wittenbergsalen i stueetagen i Lutherkirken i Randersgade. Målet er at skabe et kreativt mødested for musik, sang, bevægelse og nye venskaber. Børnene lærer en masse sjove sange og salmer, og de lærer at læse rytmer og noder.

SPIREKORET ØVER EN TORSDAG I LUTHERKIRKEN.

SANGGLÆDE I FRIHAVNSKIRKENS PIGE KOR.

Seks gange om året deltager børnene i børnegudstjenester, koncerter eller korstævner.

Koret har bla. deltaget i gallashow på Årets Børnehjælpsdag, hvor de optrådte med Peter Mygind for HKH Kronprinsesse Mary. De har sunget koncert med sange fra børne cd'en *Fra Hulter til Bulter* sammen med komponist Jan Hilmar og sunget ny børnemusik fra samlingen *Superkræfter – sammen kan vi meget mer* sammen med bandet The Goose. Sidste år sang de med Sille Grønberg og Palle Windfeldt, der begge har været en del af børnejazz-orkestret Djanzz og står bag musikken til Ramasjangprogrammet *Rosa fra Rouladegade*. Senest har de medvirket i koncerten *Alt om Luther på 60 minutter* med Sigurd Barrett.

Frihavnskirken Pige kor

FRIHAVNSKIRKEN

Holdstart: januar og august

Onsdag kl. 15:30 - 17:00 (9 - 11 år)

Kontingent: kr. 300,00 pr. år

Information og tilmelding: korleder Marlene Lollike på telefon: 2680 4408 eller email: mlo@rvsogn.dk. Kontingentet indbetales på reg.nr.: 2104, kontonr.:

6272940507 mærket "korsangerens navn" samt "Frihavnskirken Pige kor".

Koret for de unge piger

Frihavnskirken Pige kor blev stiftet i 2000 og henvender sig til piger i alderen 9 - 11 år. Der er ca. 30 piger i koret og de øver hver onsdag i Frihavnskirken i Willemoesgade 68... men døren er åben allerede fra kl. 14:00, hvor der er kiks og saftvand, lektiehjælp og hygge!

I koret lægges der vægt på at udvikle den musikalske horisont, sangglæde, selvtillid og danne et socialt godt netværk.

Frihavnskirken Pige kor synger et bredt repertoire, der spænder fra klassiske korsatser og salmer til musicals, popmusik, stomp og gospel. Koret deltager i korstævner, synger koncerter og synger til udvalgte gudstjenester og koncerter.

Frihavnskirken Pige kor har bla. medvirket i et juleprojekt med rockmusikeren Tobias Trier, hvor de var med til at uropføre hans seks julesange og de har uropført værket *Lyset i mørket*, som var ny klassik julemusik af Flemming Chr. Hansen. De

FRIHAVNSKIRKENS PIGE KOR OG FRIHAVNSKIRKENS JUNIORSANGERE I FORESTILLINGEN *HOVMOD* PÅ REPUBLIQUE (2017).

har sunget koncert med børneorkestret Lige i øret, som er en blanding af sang, dans og stomp og de har optaget en jubilæums-cd med Østerbro Pige-kor.

Senest har Frihavnskirken Pige kor medvirket i en forestilling på teatret Republique, hvor de spillede med og sang i forestillingen *Hovmod*.

Frihavnskirken Juniorsangere

FRIHAVNSKIRKEN

Holdstart: januar og august

Onsdag kl. 15:30 - 18:00 (12 - 13 år)

Kontingent: kr. 400,00 pr. år

Information og tilmelding: korleder
Marlene Lollike på telefon: 2680 4408

eller email: mlo@rvsogn.dk. Kontingentet indbetales på reg.nr.: 2104, kontonr.: 6272940507 mærket "korsangerens navn" samt "Frihavnskirken Juniorsangere".

Ungdomskoret med fokus på den enkelte sanger

Frihavnskirken Juniorsangere er et "overgangskor" for piger i alderen 11 - 13 år. Koret består af ca. 10-12 unge piger, der deltager i koncerter og gudstjenester med både Frihavnskirken Pige kor samt Østerbro Pige kor. Ligeledes er der også i løbet af sæsonen delte prøver med de to andre pige kor. Koret synger både rytmisk og klassisk musik.

I dette kor lægges der særligt vægt på den enkelte sanger. Derfor har sangerne i dette kor solosangundervisning ved korskolens tilknyttede sanglærer Kirsten Schultz Hansen – foruden den normale korundervisning. Desuden er der indføring i node- og hørelære.

Koret har medvirket i *Syng nyt*-arrangementet i Vartov, sunget julekoncert med vokalensemblet Ars Nova samt medvirket i forestillingen *Hovmod* på teatret Republique i juni 2017.

FOTO: KIRKSTEN BILLE

KORSANGERE I ØSTERBRO PIGE KOR, FOTO: KIRKSTEN BILLE.

Østerbro Pige kor

FRIHAVNSKIRKEN

Holdstart: januar og august

Onsdag kl. 18:45 - 21:15 (14 - 25 år)

Audition for optagelse i koret

Kontingent: kr. 600,00 pr. år

Information og tilmelding: korleder Marlene Lollike, telefon: 2680 4408 eller email: mlo@rvsogn.dk. Kontingentet indbetales på reg.nr.: 2104, kontonr.: 6272940507 mærket "korsangerens navn" samt "Østerbro Pige kor".

Sognet pige kor

Østerbro Pige kor har eksisteret siden august 2004 og består af ca. 30 - 35 piger. Det er et ungdomspige kor, der henvender sig til piger mellem 14 og 25 år. Koret synger både rytmisk og klassisk musik og tager på rejser til ind- og udland. De sidste par år er turen gået til Spanien, Island og Irland.

I Irland etablerede koret et samarbejde med sangeren Luka Bloom, der efterfølgende kom til Danmark og sammen lavede de koncerter i efteråret 2012 og igen i efteråret 2017.

Korets klassiske repertoire er en blanding af helt ny musik og klassiske mesterværker af f.eks. Pergolesi, Faure og Britten. Bla. uropførte koret (sammen m. Frihavnskirken Pige kor) Bent Fabricius' *Triptychon* skrevet til korenes 10-års-jubilæum.

Hvert efterår laver Østerbro Pige kor et rytmisk projekt. I mange år har det været med en lokal kunstner fra Østerbro, der stod bag, men de sidste år har pigerne selv været solister med egne sange.

Koncert med den irske sangskriver Luka Bloom og Østerbro Pigechor

Luka Bloom giver koncert i Lutherkirken i Randersgade lørdag den 7. oktober kl. 19:30. Han er en af Irlands mest respekterede sangskrivere og har lavet 20 albums siden 1970'erne. Han turnerer i hele verden med sine sange og var i 2012 i København for at give koncert med Østerbro Pigechor i Frihavnskirken på Østerbro. Koncerten denne gang er et resultat af det fortsatte musikalske samarbejde mellem pigechoret og Luka Bloom, som begyndte på korturen til Irland i 2012. Samarbejdet mandede dengang ud i en lang række koncerter og blev genoptaget i 2016 på pigechorets næste kortur til Irland. Østerbro Pigechor vil synge med på hans sange ved koncerten til oktober.

Luka Bloom

Luka Bloom er født i Irland under navnet Kevin Barry Moore i 1955. Musik har altid været en del af Luka Blooms liv. Han voksede op i en meget musikalsk familie og er lillebror til den berømte Christy Moore, som Luka turnerede med allerede som 14-årig på dennes åbningsturne i England. Luka Bloom gik dog snart sine egne veje. I 1976 tog han springet, blev fuldtidsmusiker og udgav kort tid efter sit første album *The Treaty Stone*.

I 1987 besluttede Luka at søge ny inspiration i USA, hvor han begyndte at performe under navnet Luka Bloom. Han valgte navnet Luka fra Susanne Vega's sang *Luka* og Bloom fra hovedpersonen i James Joyce's roman *Ulysses*. I USA udgav han i 1990 albummet *Riverside*, som blev en stor succes. Mellem 1994 og 1997 startede Luka sin første internationale turne og slog særligt igennem i blandt andet Australien og Tyskland.

Sidst i 90'erne flyttede han tilbage til Irland, og han har de seneste år boet i County Clare tæt ved den lille by Doolin, et musikalsk mekka på vestkysten, hvor han henter inspiration i den skønne natur.

Lukas sange er kendetegnet ved stor passion og respekt for den irske folketradition. Hans tekster er indlevende og lyriske og viser ham som en stor historiefortæller med interesse for, hvad der rører sig i verden og ikke mindst hans lands historie.

Østerbro Pigechor

Østerbro Pigechor ledes af dirigent Marlene Lollike og akkompagneres af organist Morten Schousboe. Læs mere om koret på side 33.

Voksenkor

Rosenvængets Sogn har et rigt korliv bestående af seniorkor, rytmiske kor, professionelle kor mfl.

Allegrokoret

FRIHAVNSKIRKEN

Mandag kl. 9:45 - 12:30 og

onsdag kl. 9:45 - 12:15

For information og tilmelding kontakt dirigent Philip Jacobsen på telefon: 2840 6389 eller email: korlederen@gmail.com.

Se også: allegrokoret.dk

Allegrokoret – Østerbro seniorkor henvender sig til seniorer og andre, der har lyst til og mulighed for at synge om formiddagen. Koret synger klassiske korværker samt klassisk musik, arrangeret for kor og de medvirker ved højmesser i Frihavnskirken.

Sensommerkoret

LUTHERKIRKEN, WITTENBERGSALEN

Mandag kl. 12:30 - 14:30

For information og tilmelding kontakt Tine Ottesen på telefon: 2275 5359 eller email: tine.ottesen@privat.dk. Se også: sensommerkoret.mono.net

Sensommerkoret består af 30 kvinder (55+...), der øver korsang på højt niveau med charme og humør. Målet er gennem sangøvelser at indstudere kormusik og fastholde vitalitet og livskvalitet blandt seniorer samt at udbrede interessen for, og formidle kendskabet til kormusik. Korleder er Ditte Rejnholdt Jensen. Koret medvirker ved flere højmesser i Frihavnskirken.

Harmonize

LUTHERKIRKEN

Tirsdag kl. 19:30 - 21:30

For information og tilmelding kontakt dirigent Bonnie Denise Christiansen på telefon: 2074 4770 eller email: mail@bonniedenise.com

Et rytmisk kor for unge kvinder mellem 20 og 40 år, der synger moderne pop soul og folk music. Koret synger 4 - 8-stemmigt og erfaring og nodekendskab er nødvendigt for optagelse i koret. Harmonize medvirker ved højmesser i Frihavnskirken og synger forårskoncert samt julekoncert.

Kirstens Engle

LUTHERKIRKEN, MENIGHEDSSALEN

Onsdag i lige uger kl. 19:30 - 21:00

For information og tilmelding kontakt dirigent Kirsten Brunbech på telefon: 2290 8385 eller email: kirstenbrunbech@gmail.com

Kirstens Engle er modne og muntre kvinder over 40 år, der synger 2 - 3 stemmigt blandet repertoire. Koret medvirker ved højmesser i Frhavnskirken og synger en årlig julekoncert.

Momentum

LUTHERKIRKEN, WITTENBERGSALEN

Torsdag kl. 19:00 - 21:30

For information kontakt dirigent Bonnie Denise Christiansen på telefon: 2074 4770 eller email: mail@bonniedenise.com

Koret Momentum består af en gruppe dygtige sangere, solister og performere, der tilsammen udgør en stærk musikalsk cocktail. Koret øver i Lutherkirken og medvirker ved højmesser i Frihavnskirken.

Carmen Curlers

LUTHERKIRKEN, KIRKERUMMET

Torsdag kl. 19:15 - 21:45

For information og tilmelding kontakt Nanja på email: info@carmencurlers.dk. Se også: carmencurlers.dk

Carmen Curlers består af cirka 20 bøsser og lesbiske, der synger alt lige fra engelsk pop, nordiske sange, klassiske korsatser til dansk melodigrandprix-sange. Koret øver under ledelse af dirigent Gulli Odsbøl.

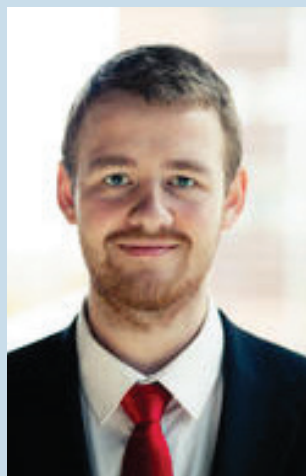

Lokaleudlejning i forbindelse med kirkelige begivenheder

Rosenvængets Sogns udlejer menighedssalene til receptioner i forbindelse med kirkelige begivenheder. I forbindelse med bisættelse og begravelse stilles menighedssalene til rådighed uden beregning. For information og reservation af menighedssalene i både Frihavnskirken og Lutherkirken kontaktes

kirketjeneren på email: aja@rvsogn.dk og al aftale om leje foregår via emailkorrespondance. Ligeledes sker fremvisning af menighedssalene i begge kirker også efter aftale med kirketjeneren. Fremvisning af menighedssalene i Frihavnskirken kan også ske efter højmessens søndag.

Konserter

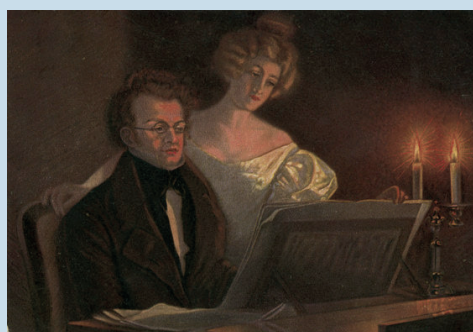
”FRIHAVNSKORPIGE GÅR SOLO...”

FRIHAVNSKIRKEN

Søndag den 24. september kl. 16:00

Entré: kr. 50,00

”FrihavnsCorpige går solo – spiren er vokset – ”ællingen” vender hjem...” med Kristine Mågård (sopran) og Esben Lund Brummer (klaver). Musik af Bach, Grieg, Beethoven mfl.

SCHUBERTS TRE SIDSTE SONATER – JESPER RENÉ

LUTHERKIRKEN

Søndag den 24. september kl. 20:00

Entré: kr. 100,00

Denne mammuttrilogi blev komponistens sidste store værk og er siden blevet betragtet som en art testamente. Varighed: 2 timer.

”FADERVOR I PERSPEKTIV – EN ORGELKONCERT”

FRIHAVNSKIRKEN

Torsdag den 28. september kl. 20:00

Orgelkoncert med sognets organist Morten Schousboe. Musik af Bach, Gade, Mendelsohn og Hansen.

LUKA BLOOM OG ØSTERBRO PIGE KOR

LUTHERKIRKEN

Lørdag den 7. oktober kl. 19:30

Entré: kr. 80,00 / 50,00

Koncert med den irske sangskriver Luka Bloom og Østerbro PigeKor. Læs koncertomtale side 34 -35.

J.S. BACHS SEKS FRANSKE SUITER – JESPER RENÉ

FRIHAVNSKIRKEN

Søndag den 8. oktober kl. 16:00

Entré: kr. 50,00

Tre suiter er i mol og tre i dur, alle er de bygget op af dansesatser og begynder med en allemande og slutter med en festlig gigue.

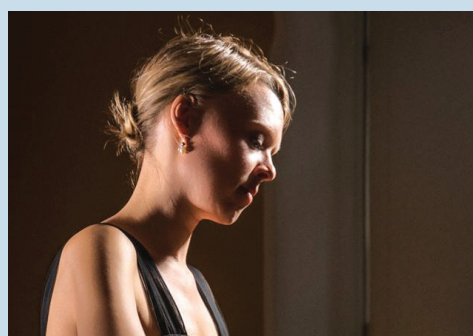
MOSAIKKER – FIRE KOR

LUTHERKIRKEN

Tirsdag den 10. oktober kl. 19:30

Mosaikker – et musikalsk tableau af stemmer, klange og sange. Rytmaskorkoncert med fire kor; Vocal Frostbite, De unge Drengene, Noteable samt Beat That Blue.

Det bliver en festival af musikalske indslag, når de fire kor hver især går på scenen med udvalgte sange fra deres repertoire for at dele glæden til musikken med publikum og med hinanden. En mosaik af musik, der inspirerer og fascinerer.

KLAVEREFTERMIDDAG

FRIHAVNSKIRKEN

Søndag den 22. oktober kl. 15:00

Klavereftermiddag med Ida Andersson. Musik af Brahms, Sibelius, Debussy og Ginastera.

KLASSISK GUITAR-KONCERT

FRIHAVNSKIRKEN

Søndag den 5. november kl. 16:00

Entré: kr. 40,00

Klassisk guitar-koncert med Guitar Duo Prometeu og Trio Treco alias Cathrine Buch, Carlos Barragán og Ricardo Hoyos. Musik af Scarlatti, Gismonti, Barrios mfl.

“Stol på mig”

Foredrag om stole ved cand.mag. Helle Laustsen

DesignIKONET stolen

Designhistorisk placerer stolen sig som design-IKONET. På en og samme tid forholder stolen sig direkte til den menneskelige krop og til de æstetiske strømninger gennem tiden. Stil og mode samt skiftende tiders materialevalg og teknologiske landvindinger kan aflæses i stolens formsprog, fra den tidlige industrielt fremstillede stol til dagens højteknologiske stole. Der stilles skarpt på centrale stoletyper, såvel inden for dansk design som internationalt. Gennem analyser af de centrale stoletyper i både det private og i det offentlige rum ser vi på stolens kulturhistoriske udvikling. Løbende under foredragene flettes referencer til kirkeinteriør i Danmark, herunder særligt kirkestole og -bænke.

Om Helle Laustsen

Helle Laustsen har sine kompetencer indenfor kunst, kultur, kommunikation og ledelse. Gennem en lang årrække har hun beskæftiget sig med museumsformidling og undervisning, udstillinger, publikumsudvikling, projektledelse, ledelse og udvikling af læring i

forskellige roller på bl.a. Øregaard Museum, Nikolaj Kunsthal, Designmuseum Danmark – her bl.a. som undervisningsansvarlig, på Dansk Design Center med et særligt fokus på nytænkning og udvikling af formidlingsplatforme samt undervisningstilbud til alle aldre.

Pt. er Helle Kunstformidler på Øregaard Museum, hvor hun arbejder med udstillinger, formidling og udkast til et læringsprogram for museet, samt underviser på Kunsthøjskolen i Holbæk. Helle Laustsen er forskningstilknyttet CBS med projektet *Museale læringsplatforme, nye perspektiver på museumsformidling og samarbejder*, om kunstmuseer som

ressourcestærke institutioner qua deres værks- og genstandssamlinger, der gør det muligt at skabe og iværksætte nødvendige transformationer, hvor kunsten og kulturen i projektet tænkes som en vej til øget velfærd, som sted for erfaringsdannelse og fremsyn. Projektet indgår i programmet SACRE, Kunst-, kultur og samfundsskabelse i bevægelse.

DEN INDUSTRIELLE FREMMARCH

LUTHERKIRKEN, KIRKERUMMET OG MENIGHEDSSALEN

Onsdag den 27. september. kl. 19:00

Ved cand.mag. Helle Laustsen.

DANSKE DESIGNKLASSIKERE FØR OG NU

LUTHERKIRKEN, KIRKERUMMET OG MENIGHEDSSALEN

Onsdag den 11. oktober kl. 19:00

Ved cand.mag. Helle Laustsen. Om Kaare Klint, Hans Wegner, Arne Jacobsen, Finn Juhl, Børge Mogensen, Grete Jalk, Nanna Ditzel, Verner Pantón, Gunnar Aagaard Andersen, Komplot Design, Jacob Berg og Louise Cambell mfl.

INTERNATIONALE STRØMNINGER OG GENNEMSLAG, FRA FUNKTIONALITET TIL DEN SYMBOLISKE KOMMUNIKATION

LUTHERKIRKEN, KIRKERUMMET OG MENIGHEDSSALEN

Onsdag den 8. november kl. 19:00

Ved cand.mag. Helle Laustsen. Om Windsorstole, Thonet over Bauhaus til Gio Pontis, Charles og Ray Eames og videre til Stiletto, Alessandro Medini, Pedro Gatti, Campana Brothers mfl.

Der serveres et glas vin og lidt snacks til foredragene.

Tilmelding til foredragene er nødvendig på email: fnie@km.dk senest fredagen før det pågældende foredrag.

Café SYNG!

Café SYNG! er et tilbagevendende arrangement for sangglade mennesker. Hver måned er der skiftende vokalensembler og kor som værter. Værterne guider de fremmødte igennem aftenens fællessang på bedste musikalske vis.

Der er fri entré og det eneste krav er, at man elsker at synge. Man kan købe øl, vin, vand eller kaffe på stedet... hvis der opstår trang til at "smøre" stemmebåndet undervejs.

VOCES ACADEMY

LUTHERKIRKEN, WITTENBERGSALEN

Fredag den 29. september

kl. 10:30 - 18:00

Bliv inspireret og udforsk korlederens job! Ko-
rcentret er åbent hele dagen.

Program:

Kl. 10:30 - 14:30

Åben undervisning af Voces Academys diri-
gentstuderende. Alle er velkomne til at høre,
hvordan de studerende arbejder med at blive
dygtigere.

Kl. 15:00 - 17:00

Fokus på talenter, hvor unge korsangere og
musikstuderende inviteres til at prøve kræfter
med at dirigere et kor med professionelle sangere.

Kl. 17:00 - 18:00

Dagen slutter med fælles korsang, hvor alle
har mulighed for at synge i koret med profes-
sionelle sangere samt prøve at dirigere.

Alle er velkomne:

- som observatører hele dagen
- til at overvære nogle af arrangementerne
- til blot at deltage i fællessangen og
prøve at dirigere til slut

LUTHERKIRKENS SPIREKOR

LUTHERKIRKEN, WITTENBERGSALEN

Torsdag den 5. oktober 16:30 - 17:15

Lutherkirkens Spirekor er værter ved dagens
Café SYNG!-arrangement. Børn og voksne
i alle aldre indbydes til en eftermiddag med
sjove opvarmningsøvelser, årstidens sange og
kanon danse mm.

Rosenvænget Spejderne

FAMILIESPEJDER FOR BØRN OG DERES FORÆLDRE

LUTHERKIRKEN

Lørdag i lige uger kl. 10:00 - 12:00

Som familiespejder er børn til spejder med deres forældre for at lave aktiviteter, der handler om leg, natur og gode oplevelser. Aktiviteterne er for både børn og voksne, og familien vil ofte skulle løse opgaver sammen som hold.

Læs mere på: facebook.com/lutherrosen

ULVENE

LUTHERKIRKEN

Tirsdag kl. 17:00 - 18:30

Alder: 6 - 10 år (1. - 4. klasse)

Børnene forberedes til at kunne blive troppspejdere. Der arbejdes meget i hold, hvor børnene øver sig i at fordele opgaver og træffe beslutninger uden hjælp fra lederne. Mange konkrete færdigheder er i fokus på dette hold.

Læs mere på: facebook.com/lutherrosen

FDF-K7 Frihavn

Frivilligt Dreng- og Pigeforbund er en børne- og ungdomsorganisation bestående af ca. 400 kredse over hele landet. Siden 1902 har FDF været en selvstændig del af folkekirkens arbejde med børn og unge.

Lederne i FDF er frivillige voksne, der giver børn og unge oplevelser, som gør dem i stand til at begå sig i et fællesskab – med tillid til sig selv og respekt for andre. Læs mere på: fdk7.dk

PUSLINGE / TUMLINGE

FRIHAVNSKIRKEN

Mandag kl. 18:00 - 19:30

Alder: 7 - 8 år (1. - 2. klasse)

PILTE/VÆBNERE

FRIHAVNSKIRKEN

Mandag kl. 18:00 - 20:00

Alder: 9 - 12 år (3. - 6. klasse)

SENIORVÆBNERE

FRIHAVNSKIRKEN

1 - 2 gange pr. måned

Alder: 13 - 15 år (7. - 9. klasse)

Steffen Støvring om Martin Luther

FOREDRAG

LUTHERKIRKEN

Torsdag den 7. september kl. 19:00

Den dramatiske historie om manden, der uforfærdet modsagde verdens stærkeste magtinstanser. Hvad ville han? Hvad gjorde han? Hvad tænkte han? Hvad skyldtes hans ufattelige mod og urokkelighed? Var han også for urokkelig? Kan han inspirere os i dag – positivt og negativt? Afgørende? Personligt?

Luthers store fortjeneste var hans alvor, at han – med livet som indsats – kunne gøre op med en gennemkorrupt og overfladisk magtkirke. Hans mod stammede fra en række oplevelser omkring år 1514, hvor han forstår hvad Gud er: en kærlighedens Gud, der aktivt sætter det troende menneske fri, løfter det – og binder det til at gøre gode gerninger.

I årene efter 1517 konfronteres han med både pave og kejser, og sætter store folkemasser i sving. Han lyses i band af paven, og erklæres fredløs af kejser Karl V.

Han gør op med munkevæsenet og præstecølibatet. Det er kunstigt. Alle døbte udgør præsteskabet. Det gælder om at tjene næsten i "kald og stand". Og om at skabe et myndigt lægfolk. Selv om han på ingen måde kan anses for demokrat ligger her en af grundpillerne i demokratiets udvikling.

Han er selv opvakt ved ordets kraft og radikal modstander af vold i trosanliggender. Til troen kan man kun ringe, ikke tvinge.

I bondekrigen fra 1524 vender han sig med voldsomhed mod herremændene, det er deres skyld, at krigen bryder ud. Men han kan på ingen måde anerkende, at bønderne tager sig selv til rette. Oprør og revolution er frygteligt. Det går altid ud over de svage, hævder han. Derfor er det fyrstens pligt at skaffe ro og orden, med alle midler! Denne holdning koster ham megen popularitet og bringer ham ud i en dyb depression.

Det gør også hans opgør med humanismen Erasmus og med Zwingli. Sidst i hans sygdomsplagede liv også med jøder og muslimer. Alle er de, som pavekirken, – gerningsretfærdige... kom og hør mere den 7. september.

Strikkeklub ...vi strikker dåbsklude

SOGNETS STRIKKEKLUB

LUTHERKIRKEN

Tirsdag den 29. august kl. 19:00

Ved Margrethe Høier og Lene Tvilling

Pigeaften-kredsen fortsætter med en den nyetablerede strikkeklub og indbyder alle med lyst til at strikke til en aften med masser af strik og hyggeligt samvær. Det første projekt er at strikke små fine dåbsklude, som kirkernes dåbsbørn kan få med hjem efter dåben.

Margrethe Høier fra menighedsrådet medbringer mønster, garn og instruktioner, og Lene Tvilling sørger for vin og lidt til den søde tand.

Pige- aftener

... er for alle kvinder, der har lyst til
samvær og venskab med andre kvinder.

En hyggelig aften i godt selskab med andre kvinder og et altid spændende foredrag. Aftenen indledes med fælles spisning kl. 18:00 og kl. 19:00 er der foredrag om et udvalgt emne. Bagefter er der tid til hygge, samtale og diskussion.

Tidens kvinder har mange ansigter; nogle har travlt med bleer, børn, karriere og parforhold, andre er singler eller ensomme og savner at have nogen at mødes med... alle er velkomne.

Pigeaftenerne afholdes i Frihavnskirken sidste mandag i måneden i februar, marts, april og maj i foråret og i september, oktober og november i efteråret.

Det er gratis at deltage og spise, men tilmelding til spisning er nødvendig senest kl. 12:00 fredagen inden til Lene Tvilling på email: ltv@km.dk

FOTO: HELLE NØRREGAARD

FORFATTERFOREDRAG

FRIHAVNSKIRKEN, LILLE SAL

Mandag den 25. september kl. 18:00

Ved Lene Tvilling. Forfatterforedrag ved Nina von Staffeldt, der fortæller om at skrive en grønlandsk krimi indefra.

Rammen er et mix af oplæg, spørgsmål, oplæsning og debat med deltagerne. Nina von Staffeldt fortæller om baggrunden for at skrive en krimi “indefra” det grønlandske samfund, herunder udgangspunktet for de to romaner, udgivet i hhv 2016 og 2017, samt beskrivelse af miljø og persongalleri. Nina læser op fra udvalgte passager i bøgerne og kommer samtidig med bud på, hvordan landet tackler sin rivende udvikling med mangfoldige udfordringer inden for erhverv, klima, sociale forhold, geografi og politik. Dermed kobles bøgerne op på det aktuelle Grønland af i dag.

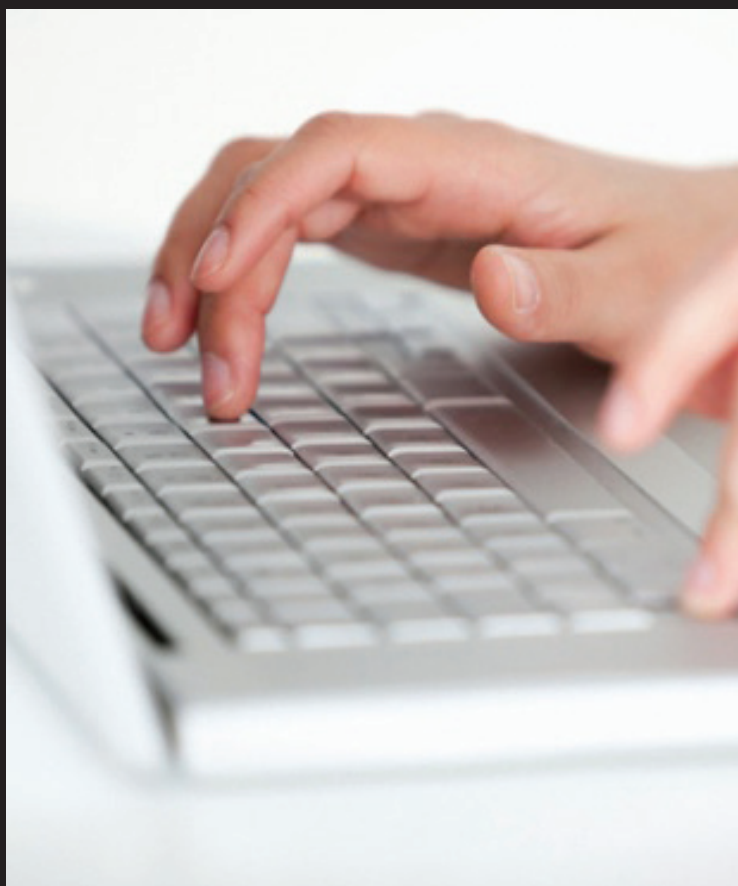
“DET ONDE OG DEN ONDE”

FRIHAVNSKIRKEN, KIRKERUMMET OG STORE SAL

Mandag den 30. oktober kl. 18:00

Ved Lene Tvilling. Kirsten Nielsen fortæller om “Det onde og den onde”.

Sjælesorg.nu

Fra den 1. februar og tre år frem (indtil videre) vil fem præster yde sjælesorg via chat på nettet. Det er et samarbejde mellem Folkekirken Fællesfond og landets 10 stifter.

Sjælesorg.nu et tilbud til alle, der har brug for at tale med en præst, hvad enten det er om sorger og glæder.

Chatten og samtalen på sjælesorg.nu er fortrolig og anonym for både præst og den der henvender sig. Præsten har tavshedspligt og samtalen bliver slettet efterfølgende.

Det anonyme, skriftlige møde på chatten kan give en åben, fordomsfri dialog, men det er ikke en erstatning for den almindelige sjælesorg, hvor man fysisk sidder overfor en præst. Hvis der er brug for længere samtaler ansigt til ansigt, henvises selvfølgelig til den lokale sognepræst.

Hjemmesiden hedder sjælesorg.nu og har åbent hver mandag - torsdag kl. 13:30 - 17:00 og 19:00 - 22:30.

Sorggrupper i kirkerne

FRA HJEMMESIDEN: SORG.FOLKEKIRKEN.DK
Folkekirken har altid tilbudt støtte til efterladte. Sorggrupper er en blandt flere muligheder for at skabe et fællesskab, hvor efterladte kan dele deres oplevelser med andre i samme livssituation.

Sorggrupper kan mindske følelsen af ensomhed og meningsløshed, som mange efterladte oplever.

Præster har nær kontakt til mange mennesker, der mister en nærtstående. I 2013 blev der i folkekirken foretaget 43.310 kirkelige begravelser. Det svarer til, at ca. 83 procent af alle, der døde i Danmark, blev begravet eller bisat under medvirken af en præst i folkekirken.

Sorg skal bæres

Grundlaget for kirkens sorggrupper er, at sorg er en naturlig reaktion på tabet af en nærtstående. Sorg skal ikke behandles, men bæres sammen med de efterladte. De fleste klarer dette ved hjælp af familie og netværk, men nogle har brug for et støttende netværk, som sorggrupper kan være. I den forbindelse kan kirkens sorggrupper blive dette støttende netværk, som kan hjælpe efterladte med at bære sorgen og den ændrede hverdag.

Kirkens sorggrupper er målrettet mod almindelig sorg og er ikke velegnet til såkaldt kompliceret sorg.

Sorggrupper

Mange efterladte oplever, at andre har svært ved at forstå, hvordan de har det. Derfor kan der være lindring og trøst at mødes i en sorggruppe og tale med andre, der selv har mistet en, som stod dem nær.

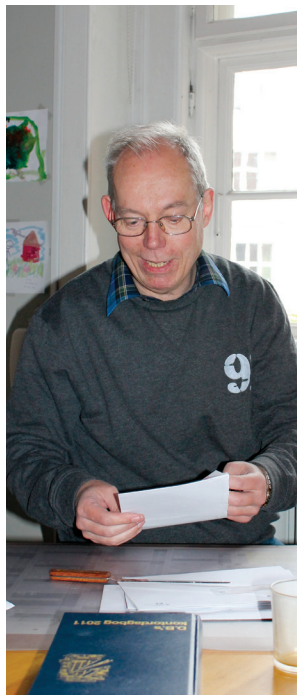
Sorggruppen er et tilbud til voksne, der har oplevet et dødsfald af en nærtstående inden for det seneste år. Målet er ikke at fjerne sorgen eller at presse på for at "komme videre", men at fællesskabet kan hjælpe til at bære sorgen og den forandrede hverdag, dødsfaldet har medført for den efterladte.

Der lægges stor vægt på, at gruppen er et trygt og omsorgsfuldt rum at være i, hvor man støtter og lytter til hinanden.

For at sikre at dette tilbud passer til den enkelte, er det nødvendigt med en personlig samtale inden optagelse i gruppen.

For yderligere information om sorggruppen samt tilmelding, kontaktes Lene Tvilling på telefon: 2143 0506 og email: ltv@km.dk eller Mette Kathrine Grosbøll på telefon: 6114 2904 og email: mkgb@km.dk

Kirkekontor & personregistrering

**Kordegn
Flemming Nielsen**
Rosenvængets Sogn
Randersgade 3, 1.sal
2100 København Ø
Telefon: 3542 1744
Email: fnie@km.dk
*Kontorets åbningstid er
mandag kl. 12:00 - 18:00
samt tirsdag til fredag
kl. 10:00 - 14:00.*

Sognepræster

Sognepræst og kirkebogsførende Lene Tvilling
Willemoesgade 68a
2100 København Ø
Telefon: 2143 0506
Email: ltv@km.dk
*1. juli 2017 - 30. juni 2018:
mandag er fredag.*

Sognepræst Kristine Gustav
Randersgade 3, 2.sal
2100 København Ø
Telefon: 2140 3513
Email: kng@km.dk
*1. juli 2017 - 30. juni 2018:
fredag er fredag.*

Sognepræst Rikke Juul
Fridtjof Nansens Pl. 3, 1.sal
2100 København Ø
Telefon: 2449 7301
Email: rj@km.dk
*1. juli 2017 - 30. juni 2018:
fredag er fredag.*

Kirkemusikere

Organist Erik Bremer
Telefon: 4010 8448
Email: ebr@rvsogn.dk

Organist Morten Schousboe
Telefon: 2989 6730
Email:
frihavnskirkemusik@rvsogn.dk

Korleder Marlene Lollike
Telefon: 2680 4408
Email: mlo@rvsogn.dk

Kirketjenere

Anne-Sofie Eidorff, Kirsten Schultz Hansen, Martin Anker Madsen og Andreas Esmann-Jensen
Telefon: 3542 1743
Email: aja@rvsogn.dk
Træffes telefonisk og i Lutherkirken mandag til torsdag kl. 10:00 - 14:00.

Menighedsråd

Rosenvængets Sogn

Randersgade 3, 1.sal
2100 København Ø
Telefon: 3542 1743
Email: 7043@sogn.dk

Sekretær Anne-Sofie Eidorff

Telefon: 3542 1743
Email: aja@rvsogn.dk

Menighedsrådsmedlemmer

Formand

Michael Thormann
Slagelsegade 6, 4.sal
2100 København Ø
Telefon: 3135 1440
Email: mt@thormann.biz

Næstformand

Margrethe Høier
Fridtjof Nansens Plads 8, 2.th.
2100 København Ø
Telefon: -
Email: hoiermargrethe@yahoo.dk

Kasserer

Anders Aarup
Willemoesgade 62, st.th.
2100 København Ø
Telefon: 3526 2022 / 2627 2465
Email: anders.aarup@mail.tele.dk

Kontaktperson

Thomas Søndergaard
Kabbelejevej 32x
2700 Brønshøj
Telefon: 22146207
Email: sondergaard2009@live.com

Kirkeværg

Jan Jull Nielsen
Classensgade 5, 1.tv.
2100 København Ø
Telefon: 3538 8892 / 2014 9455
Email: jan@janjull.dk

Bygningskyndig

Gitte Kloster
Classensgade 5, 1.tv.
2100 København Ø
Telefon: 3538 8892
Email: kloster.gitte@gmail.com

Formand for valgbestyrelsen

Anders Gustav Svendsen
Gl. Kongevej 123, 3.th.
1850 Frederiksberg C
Telefon: 2261 6608
Email: svendsen@inbound.dk

Claus Gammelby Hansen

Lindenovsgade 17, 1.tv.
2100 København Ø
Telefon: 2656 9123
Email: cgh@snirkel.dk

Eva Julie Stengel Vindekilde

Holsteinsgade 66, 5.sal, 12
2100 København Ø
Telefon: 3538 4335
Email: -

Ivan Laursen Rod

Carl Johans Gade 6, 2.th.
2100 København Ø
Telefon: 2170 0858
Email: co.ivan.rod@gmail.com

Kate Lefevre Schøtt Jensen

Vordingborggade 6e, 2.sal, 23
2100 København Ø
Telefon: 3834 4320 / 5032 0433
Email: schoett@pc.dk

Kirsten Bille

Odensegade 26, st.mf.
2100 København Ø
Telefon: -
Email: fotograf@kirstenbille.dk

Maria Weidemann Crowley

Århusgade 35, 2.sal
2100 København Ø
Telefon: 2252 8790
Email: mariaevig@gmail.com

Viggo Esager

Rosenvængets Hovedvej 34, 2.th.
2100 København Ø
Telefon: -
Email: vies@webspeed.dk

Synes godt om os på facebook.com/RosenvaengetsSogn

rosenvaengetssogn.dk